

הכרך הראשון של כתב העת המקוון **הגירה** יוצא לדרך, וזהו אירוע חגיגי ומכונן. פרסום ביטאון בנושא הגירה מתבקש בשל איפיונה המובהק של ישראל כחברת מהגרים ומספרם הגדול של חוקרי הגירה. את הקמת כתב העת יזמה פרופ' רחל שרעבי, בפורום קהילת הגירה ודמוגרפיה של האגודה הסוציולוגית הישראלית שהתקיים ב-2007. באותו פורום התקבלה הצעתה של ד"ר ריטה סבר להקים כתב עת אינטרנטי, שעלויות הפקתו והפצתו נמוכים יחסית מהוצאה לאור של כתב עת מודפס. השימוש בפלטפורמה האלקטרונית אף עשוי להרחיב את נגישות הפרסומים בפני קהל רחב יותר של חוקרים וקוראים. רעיון הקמת כתב עת **הגירה** קרם עור וגידים בעידודן הרב של פרופ' רבקה רייכמן, ששימשה ראש קהילת הגירה וד"ר לילך לב ארי, הממלאת תפקיד זה כיום. ללבטים ולדיונים הרבים הכרוכים בקידום הוצאת כתב העת היו שותפים חברי קהילת הגירה ודמוגרפיה: ד"ר קארין אמית, ד"ר ריטה סבר ודורון דגני רכז הקהילה. בהקמת כתב העת תמכה האגודה הסוציולוגית הישראלית בראשות פרופ' נעמי כרמון, פרופ' סמי סמוחה ופרופ' משה סמיונוב, הנשיא היוצא של האגודה והנשיא המכהן בעת הקמת מערכת כתב העת. כתב העת **הגירה** יוצא לאור בחסות קהילת הגירה ודמוגרפיה של האגודה הסוציולוגית הישראלית ומופק במימון המרכז האקדמי "רופין", בראשות פרופ' שוש ארד, והמכון להגירה ושילוב חברתי של מרכז זה.

כתב העת המקוון **הגירה** שואף לפתוח במה חדשה, איכותית, בלתי תלויה ורב-תחומית לניתוח ולדיון של מכלול ההיבטים הקשורים להגירה, הן במדינת ישראל והן בעולם. העובדה שלאחר דיונים רבים, חברי המערכת החליטו לפרסם את העיתון בשפה העברית, שואפת לשדר מסר של עידוד, בעיקר לחוקרים צעירים, שבמה זו יכולה לשמש להם כהזדמנות ראשונה לפרסם את יצירתם המחקרית. שאיפתו של כל חוקר היא לפרסם בעיתונים בין-לאומיים יוקרתיים, בעיקר באנגלית, אולם ברור שפרסום מאמר בעברית שעבר את הביקורת השיפוטית המקובלת בפרסום מדעי, הינו צעד חשוב לקראת אותה מטרה. עם זאת, כתב העת פתוח ומזמין תרומות מקהיליית המעוניינים בנושא הגירה, לרבות חוקרים ישראלים בכירים וחוקרים מחו"ל. **הגירה** יעסוק בכל מגוון הנושאים וההזדגשים מכל הדיסציפלינות הרלוונטיות במדעי הרוח, במדעי החברה, בתחום המשפט ועוד. מטבע הדברים, שיטות מחקר שונות, כמותניות ואיכותניות, יקבלו ביטוי בכתב העת, בשאיפה ליצור שיח רב-תחומי פורה ובעל תהודה באקדמיה ואף אצל הקהל הרחב.

את הכרך הראשון פותח מאמרו של **סרג'ו זלה-פרגולה: הרהורים על הגירה בישראל: היבטים השוואתיים** הבוחן את תופעת ההגירה (העלייה) לישראל בעשורים האחרונים מפרספקטיבה השוואתית רחבה, כחלק מהמערכת הגלובאלית. הוא קורא לחקר ההגירה בישראל מתוך גישה המשלבת בין מסגרות תיאורטיות ישנות, שעדיין תקפות לגבי המקרה הישראלי הייחודי, וחדשות, החלות על מרבית מדינות העולם. יישום חקר הגירה עשוי לדעתו, לתרום גם למערכות המופקדות על תכנון מדיניות במישור המקומי והבין-לאומי.

מאמרו של **חגי רוגני: רק ציפורי מסע יודעות: על הגירה ופליטות בשירה** עוסק במקרה מיוחד של הגירה והוא הפליטות. במאמר נטען כי על פליטות והגירה ניתן ללמוד מאופני שיח ומנרטיבים שונים, הן של מדינת הלאום והן של הפליט. שירת הפליט היא טקסט שנולד מקרעי

זיכרון פרטיים, ובה בעת היא גם חלק מזיכרון קולקטיבי, מחוץ זיכרון של קהילה שלמה. במאמר נבחנים מאפיינים שונים של שירה הקשורה בהגירה, בעקירה ובאובדן בית, בקרב משוררים יהודים ופלסטינים.

ארבעת המאמרים הבאים בכרך בוחנים היבטים סוציולוגיים ודמוגרפיים בהגירה (עלייה) ובקליטה בישראל. מאמרים של החוקרים (לפי סדר א-ב): **קארין אמית, אולנה בגנו, ויליאם ברידג', דון דבורץ, יצחק הברפלד, ג'ון לוגן, משה סמיונוב, אירנה קוגן, רבקה רייכמן - אינטגרציה כלכלית של מהגרים ממדינות חבר העמים בארבע מדינות: ניתוח השוואתי מבוסס על מחקר השוואתי מקיף שערכו בנושא אינטגרציה כלכלית של מהגרים ממדינות חבר העמים בארבע מדינות: ארצות הברית, קנדה, גרמניה וישראל. הם מסיקים שלמרות הדמיון הבסיסי בתהליך ההגירה, קיימים הבדלים משמעותיים בין מדינות, אותם ניתן לייחס לתהליכי הבחירה העצמית של מדינת היעד, למערכת הכלכלית ולמדיניות החברתית.**

המאמר ההשוואתי הבא של **קארין אמית: שביעות הרצון של עולים מארצות המערב מהחיים בישראל** בוחן את השתלבותם החברתית של מהגרים מארצות המערב, צפון אמריקה, ארגנטינה וצרפת בעשור האחרון בישראל, באמצעות חקר תחושות שביעות רצונם והגורמים להן. ממצאי הניתוח הרב-משתני מעידים כי יש לבחון בנפרד את תהליך השתלבותה של כל קבוצת עולים, בהתאם למאפייניה ונסיבות עלייתה.

מאמרן של **לריסה רמניק ויאנה קנורין-טבשי: זוגיות רב-תרבותית מבפנים - נישואין בין מהגרי בריה"מ לשעבר לבין ישראלים-צברים** מפנה את תשומת הלב לדינמיקה הפנימית, התרבותית, ביחסי זוגות מעורבים, נושא שהספרות המחקרית מיעטה לעסוק בו. המאמר בוחן את חיי היומיום של זוגות נשואים, מתוכם אחד מבני הזוג מהגר מברית המועצות לשעבר והשני יליד ישראל. ממצאי המחקר מראים, שהעולים בעיקר הם אלה שמבצעים את ההתאמה לנורמות ולציפיות של בני זוגם הישראלים, ונטייה זו בולטת יותר אצל הנשים הרוסיות. מגמות אלה משקפות, לטענת המחברות, אסימילציה חזקה למדי בקרב עולים אלה, בפועל.

לילך לב ארי ודינה לרון דנו במחקרן **סטודנטים יוצאי אתיופיה במכללה אקדמית לחינוך: שילוב או בידול?** בהשתלבות סטודנטים יוצאי אתיופיה במכללה לחינוך, ובחנו באיזו מידה המכללה מאפשרת להם שילוב אקדמי וחברתי שוויוני בישראל. ממצאי המחקר עולה, כי הסטודנטים חשים שמתייחסים אליהם באופן שוויוני ומתוך גישה רב-תרבותית. ציפיותיהם מעידות על מוטיבציה גבוהה ונכונות לעסוק בחינוך, להוביל שינוי חברתי בקהילתם, להנהיג ולהמשיך את לימודיהם במוסדות להשכלה גבוהה. ממסקנות אלו עולה כי קבוצות מיעוט בעלות נראות גבוהה יכולות להשתלב בקמפוס אקדמי המאפשר אקלים רב-תרבותי.

המאמר האחרון בכרך, מאמרה של **עדי בינס: רשתות מדיניות ב"מבצע שלמה" - בין הממשלה לסוכנות היהודית** מפנה את הזרקור למדיניות הגירה. הוא עוסק במעורבותה של הסוכנות היהודית במדיניות הקליטה בישראל וטוען, שגוף בלתי ממשלתי זה מהווה שחקן מרכזי ברשת המדיניות. מרכזיותו יוצרת אתגר לממשל, אשר מעוניין בשיתופו ביישום מדיניות הקליטה, אך מתרשל בפיקוח על ביצוע המדיניות, ולמעשה מתפרק מאחריות שלטונית. באמצעות בחינת מדיניות קליטת העולים מאתיופיה בגל העלייה השני ב-1991, בוחן מאמר זה את הטענה באופן ממוקד, תוך התייחסות לתפקידיה ולתפקודה של הסוכנות בתחום הדיר.

המאמרים הכלולים בכרך זה עברו שיפוט קפדני של קוראים מומחים, במגמה לשמור על רמתו האקדמית הגבוהה של כתב העת **הגירה**. אנו מבקשים להודות לקוראים שנענו לפנייתנו,

ותרמו, בקריאה קפדנית ובהערות מדוקדקות, לאיכותו המדעית של כתב העת. תודה עמוקה לדורון דגני, רכז קהילת הגירה ודמוגרפיה, על מסירתו לכתב העת ועיצוב האתר שלו בכישרון רב. כמו-כן אלפי תודות לאליה דמטר ולגיוי פנקס, העורכות הלשוניות, על עבודתן המקצועית היוצאת מן הכלל.

פרופ' רחל שרעבי
עורכת משנה

פרופ' סרג'ו דלה-פרגולה
עורך ראשי